

Az akác szelekciós nemesítésének újabb eredményei

Bevezetés

A fehér akác (*Robinia pseudoacacia* L.) a legjelentősebb gyorsan növekvő, kemény lombos fafaja hazánk erdeinek. Közel 400 ezer hektáron tenyészik, s az elkövetkezendő évtizedek erdőtelepítéseiben aránya a 35 %-ot is elérheti.

Ismert tény ugyanakkor, hogy az akáctermesztés számára fontos sík vidéki régiókban – így a Duna–Tisza közti homokháton és az Észak-Bácskai löszháton – a fatermesztést alapvetően befolyásoló tényezők egy része lényegesen kedvezőtlenebbé vált (talajvízszint mélyebbre húzódása, elégtelen mennyiségű csapadék a vegetációs időszakban). Mindezek a szempontok tették indokoltá olyan, a megváltozott feltételekhez is alkalmazkodni tudó új akácklónok, fajták szelektálásának szükségességét, amelyekkel a jövő minőségi csemetetermelését segítő táji magtermesztő ültetvények (plantázások) hozhatók létre, illetve a már meglévők bővíthetők. A magtermesztő plantázások (ok) létesítésének, illetve bővítésének elsődleges célja ugyanis az előállítandó szaporítóanyag genetikai értékének fokozatos emelésében fogalmazható meg.

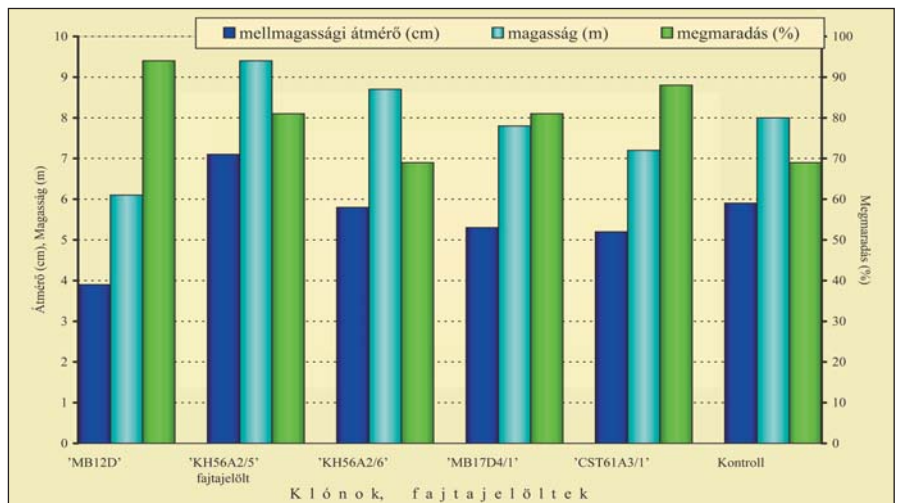
A fentebb említett szelekciós program keretében ígéretes törzsfajklónokat is előállítottunk, amelyekkel – ha majd a nagyüzemi és ökonómiailag rentábilis vegetatív szaporítási eljárásaik rendelkezésre állnak – magtermesztő állományok is létrehozhatók.

A vizsgálatok helye, módszere és eredményei

2000 tavaszán öt, szövettenyésztéssel előállított klónnal ('KH 56A 2/5', 'KH 56A 2/6', 'MB 12D', 'Cst 61A 3/1' és 'MB 17D 4/1' jelűek) létesítettünk két klónkísérletet Kecskemét, illetve Isaszeg határában. A kecskeméti klónkísérletet 2002 tavaszán további nyolc klónnal ('PV 233A/1', 'PV 201E 2/4', 'PV 201E 2/1', 'MB 15A 2/3', 'PV 201E 2/3', 'PV 35B/2', 'MB 17D 3/10' és 'MB 17D 3/4' jelűek) bővítettük.

Megkezdtük Pilis község határában egy akác magtermesztő ültetvény kivitelezését is, ahol első ízben kerül sor oltványklónok helyett szövettenyésztéssel előállított csemeték alkalmazására.

Az 1. ábrán a Kecskemét-ERTI csemetekertben 2000 tavaszán létesített (I. fázis) klónkísérlet 6 éves korban mért

1. ábra. Szövettenyésztéssel előállított akácklónok hatodik éves mellmagassági átmérő, magassági és faegyedek megmaradási %-adatai (parcellaátlagok)

mellmagassági átmérő, magassági valamint a megmaradási %-ára vonatkozó adatokat mutatjuk be.

A 2. ábrán a 2005 őszi 4 éves klónok (II. fázis) mellmagassági átmérő, magassági és a fák megmaradási %-ára vonatkozó adatai láthatók.

Az ábrák adatai alapján megállapítható, hogy a faegyedek megmaradási aránya mind a 4., mind az 6. évben igen jónak mondható (70–94 % között változik a parcellaátlagok alapján).

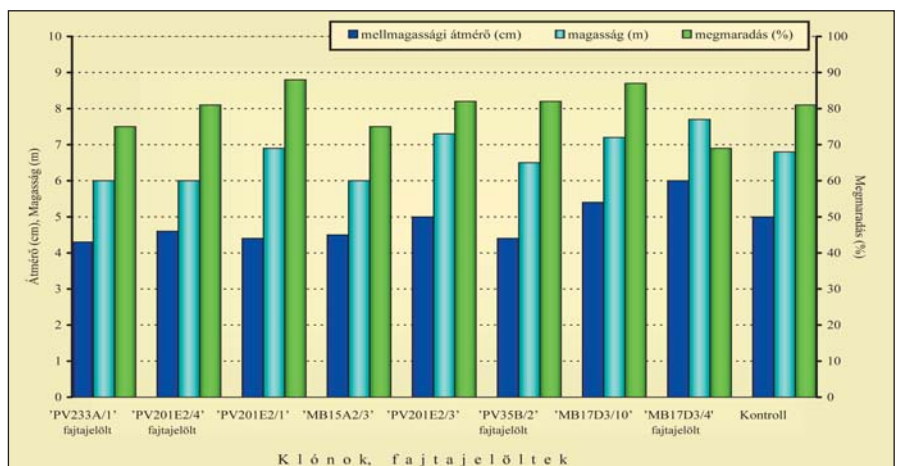
A magassági növekedés vonatkozásában 6 éves korban a két kéleshalmi klón ('KH 56A 2/5' 'KH 56A 2/6'), 4 éves korban pedig a 'Pusztavacs201E 2/3' ('PV201E 2/3') és a 'Mikebuda 17D 3/4' ('MB 17D 3/4') jelű klónok adták a legmagasabb értékeket. P=5%-on szig-

nifikáns különbséget 6 éves korban a 'Kéleshalom 56A 2/5' (fajtajelölt), illetve a 'Mikebuda 12D' jelű klón között.

A vastagsági növekedés (mellmagassági átmérő) vizsgálata alapján 6 éves korban ugyancsak a két kéleshalmi klón, 4 éves korban pedig a 'Mikebuda 17D 3/10' és a 'Mikebuda 17D 3/4' jelű klónok érték el a legjobb eredményeket.

A magassági és vastagsági növekedésben megmutatózó különbségek a kísérleti terület mozaikszerűen változó talajviszonyain túlmenően részben a szárazságtűrési hajlamra is utalhatnak, amit a párhuzamosan folyó terepi műszerezés vizsgálatokkal fokozatosan regisztrálunk.

A 6 éves kori morfológiai értékelés alapján legjobb törzsalakkal a 'CST 61A

2. ábra. Szövettenyésztéssel előállított akácklónok negyedik éves mellmagassági átmérő, magassági és faegyedek megmaradási %-adatai (parcella-átlagok)

3/1', valamint a 'KH 56A 2/5' és a 'KH 56A 2/6' jelű klón rendelkezik. A lombfakadás intenzitása és a lombzat sűrűsége tekintetében a 'KH 56A 2/5' jelű klón kapta a legmagasabb értékeket. A villásság és az ágasság mértéke a klónok többségénél közel kiegyenlített volt, 1,4–1,5, illetve 2,0–2,2 értékekkel.

A 4 éves kori értékelés alapján, a törzsalak tekintetében az ugyancsak fajtajelölt klónok ('PV 233 A/1', 'PV 201 E 2/1', 'PV 35 B/2' és 'MB 17D 3/4' jelűek) kapták a

legjobb minősítést. A többi, az előzőekben is említett morfológiai tulajdonságok vonatkozásában az egyes klónok átlagértékei közel kiegyenlítettek.

Az egészségi állapot tekintetében minden klón és a kontroll, közönséges akácegyedeit is kisebb-nagyobb mértékben károsította az akácaknázó hólyagosmoly (*Parectopa robinella*) és az akáclevél aknázómoly (*Phyllonorycter robinella*). Abiotikus károsítást nem észleltünk a kísérletekben.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők e helyen is köszönetüket fejezik ki az Országos Tudományos Kutatási Alapnak (témaszám: OTKA T043321), a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak (témaszám: 43109/2004) és az ÁESZ Kecskeméti Igazgatóságának, hogy az előzőekben bemutatott kutatófejlesztő munkánk eredményes végrehajtásához pénzügyi forrásokat biztosítottak.

Erdészeti vezetők találkoztak Baktalórántházán

A Nyírerdő Zrt. Baktalórántházi Erdészete a házigazdája az ÁPV Zrt. Agrárgazdasági és Vagyonkezelő Igazgatóságához tartozó 19 erdőkezelő társaság vezérigazgató-helyettesi értekezletének. Csütörtökön – a kétnapos találkozó első napján – szakmai előadásokat hallgattak meg a résztvevők.

Kaknics Lajos, a Nyírerdő Zrt. vezérigazgatója a nyíregyházi székhelyű társaságot bemutatva szövelt a tavalyi viharok felszámolására tett erőfeszítésekről, kiemelte a közjóléti beruházások szerepének felértékelődését, illetve a közmunkaprogram fontosságát. A Nyírerdő már hetedik alkalommal vesz részt köz-

munkaprogramban: idén mintegy 600 állalant foglalkoztat a cég kettő vagy hat hónapon keresztül.

A vagyonkezelő szerint a 19 állami erdészeti társaság jól vezetett, kézben tartott vállalatcsoport: *tavaly nettó 5,7 milliárd forintot fizetett be a költségvetésbe*, miközben az agráriumban egyetlen cégcsoport sem ért el pozitív eredményt – jelentette ki az ÁPV Zrt. ügyvezető igazgató-helyettese. A három éve folyó erdőkezelési közmunkaprogramokról szólva *Gémesi József* elmondta: 2004-ben 672 millió, tavaly 1,07 milliárd, idén pedig 1,6 milliárd forint jut erre a területre.

Idén várhatóan átlépi a kétmillió hektárt az erdők nagysága Magyarországon: jelenleg 1 983 000 hektár erdő tartanak számon idehaza, az erdőszültség aránya 19,9%-os; az állami társaságokhoz tartozó erdőterületek aránya pedig 48% felett van – hívta fel a figyelmet *Klemencsics András*, az FVM Erdészeti Főosztályvezetője. A szakember arról is beszélt, hogy eldőlt: az erdészet továbbra is az Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumhoz tartozik, és nem került át a környezetvédelmi tárcához.

A klímaváltozás regionális érvényesülését mérséklő erdőgazdálkodási és feldolgozási lehetőségekről *dr. Fűbrer Ernő*, az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója tartott előadást. Aláhúzza a szakszerű, minőségi fatermesztés, az erdőtelepítések és a termőképesség optimális hasznosításának fontosságát, de kiemelte a fatermékek széles körű elterjesztésének és a biomassa energetikai célú hasznosításának kérdését is. Úgy fogalmazott: Magyarországon mintegy 400 ezer hektár olyan terület van, ahol erdősíteni lehetne.

Sándor István, a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatója a természetvédelem és az erdészet kapcsolatáról – egy kollégáját idézve – azt mondta: a két terület szövetséges, mert mindkettő nagybirtokos. Szakmailag és emberileg kell találkozni, mert vannak közös célok, és ezek megérdemlik, hogy egymás tenyerébe csapjunk, másképp nem megy – jelentette ki Sándor István.

A program második napján, pénteken a résztvevők erdőművelési, fahasználati, fagyártmány-termelési és logisztikai bemutatókon vettek részt a Baktalórántházi Erdészet területén.

Vereb István

ERFA-TOURS Kft. 2006. II. félévi utazási ajánlatai:

ERFA-TOURS szálláslehetőségeket kínál a LIGNO NOVUM – WOOD TECH Szakkiállításra!

CSOPORTOS SZAKMAI TANULMÁNYUTAK (minimum csoportlétszám: 20 fő)

- augusztus 18–23. BALTIKUM
- szeptember 13–16. GaLaBau Kiállítás látogatás, Nürnberg
- szeptember 26–29. FachPack Kiállítás látogatás, Nürnberg
- december 1–4. ADVENT Bécsben

VÁROSLÁTOGATÁSOK

Repülő utak (minimum csoportlétszám: 20 fő), irányár: 149 000,- Ft/fő

- szeptember 22–25. RÓMA
- október 12–15. MADRID
- október 27–30. PÁRIZS

AUTÓBUSZOS UTAK (minimum csoportlétszám: 20 fő), irányár: 79 000,- Ft/fő

- október 2–5. PRÁGA;
- október 6–9. BÉCS

Jelentkezési határidő: 2006. július 31.

EXKLUZIV ajánlatok DÉL-AFRIKA és NAMIBIA folyamatosan, IZLAND egyénileg folyamatosan, csoportosan október 5–12.

A részletes programot igény szerint küldjük meg.

Továbbra is várjuk szállás megrendelésüket a LIGNO NOVUM és WOOD TECH Szakkiállításokra